

Somkutas Róbert*

A Magyar Királyi Honvédség páncélozott eszközökkel felszerelt felderítő csapatai a Barbarossa hadművelet során II. rész

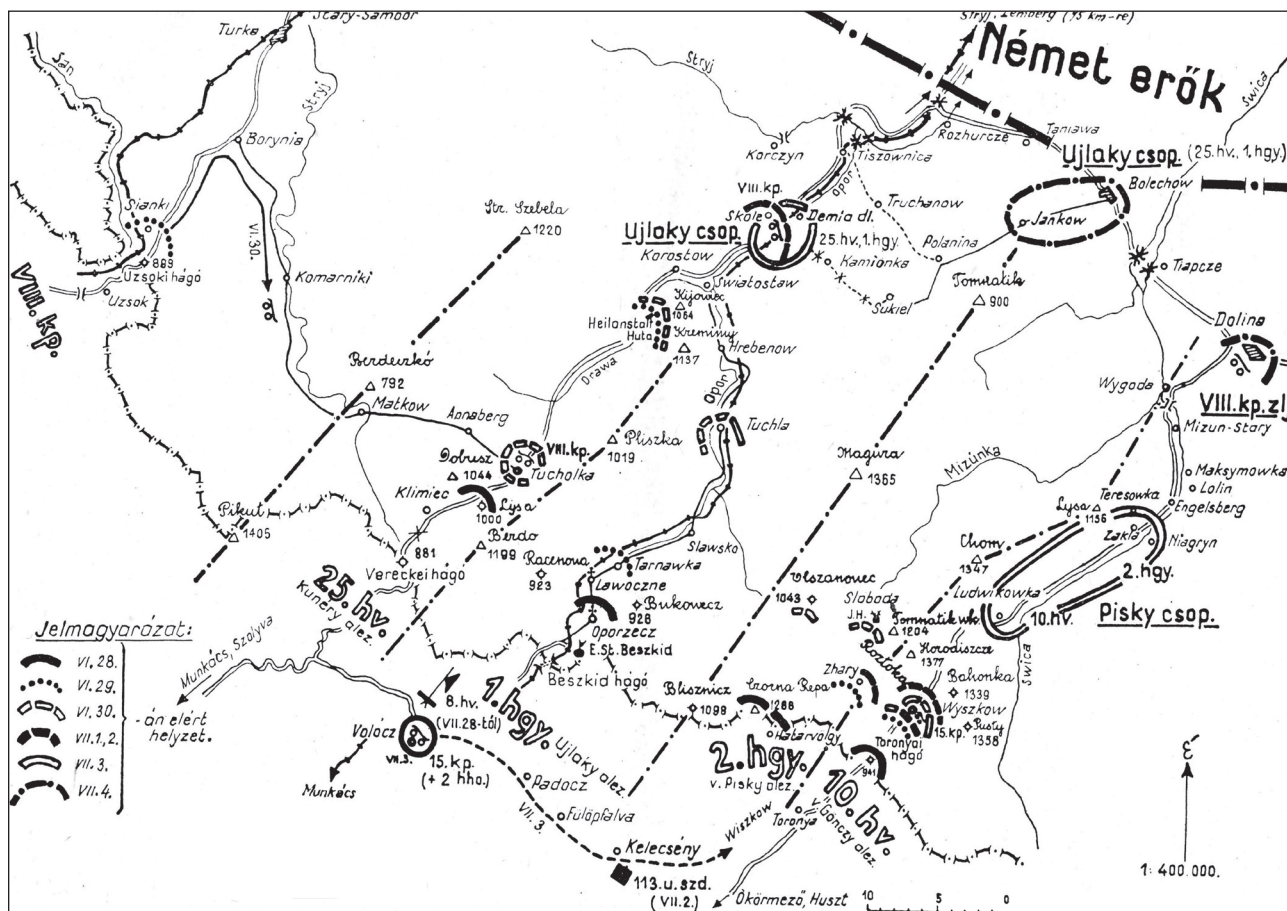
1 1941. június 27-én a Rakovszky-csoport megkapta a parancsot, amely szerint az Uzsoki-, Vereckei-, valamint a Tornyai-hágónál a határt átlépve kövessék a visszavonuló ellenséget és tartsák fenn vele a tűzérinkezt. ³⁷ A dandárparancsnok döntésének megfelelően a szorosokból kiérkező zászlóaljak elsősorban az ellenség üldözésére szorítkoztak, és nem törekedtek a hátrahagyott utóvédek megsemmisítésére.

A csapatok az ellenség üldözését kapták feladatuk, azonban – mivel továbbra is nyolc hadosztálynyi szovjet erővel kellett számolniuk – a harcértékük megóvása érdekében

azt is parancsba kapták, hogy csak gyengébb egységeket támadhatnak meg, de a védelemre berendezkedett nagyobb erőkkel szemben egyelőre csak felderítést folytathatnak. Csak akkor támadhattak, amennyiben lehetőségük nyílt átkarolás végrehajtására, hogy bekerítsék az adott ellenséges csoportosítást. ³⁸

A Felki-csoport a Panthyr- és Tatár-hágó térségét biztosítva várta a gyorshadtest beérkezését, hogy azt követően a hágókon át támadást indítva a Kárpátok keleti kijáratához kiérkező biztosítani tudják a gyorscsapatok ütközetbe történő bevetését. ³⁹

10. ábra. Részlet a Rakovszky-csoport tevékenységéről az 1941. 06. 28–30. közötti időszakban (Forrás: MKSZ)

* Nyá. alezredes, ORCID 0000-0002-3746-9588

A gyorsadtest seregtestei folytatták a mozgósítási feladataikat, valamint az anyagi és technikai készletek háborús hadrendre történő feltöltését.

Június 27-én Szombathelyi altábornagy a törzs szállását Munkácsra helyezte át.

A tervek szerint a 2. gépkocsizó dandárt Munkácsról – mint a gyorsadtest a határhoz legközelebbi elhelyezését seregtestét – a hadiállományra való kiegészítés és az anyagi-technikai feltöltések végrehajtása után a Rahó – Tiszaborkut – Visóvölgy térségébe összpontosították.⁴⁰

Az 1. lovasdandár csapatait a mozgósítási feladataik után zömmel Nyíregyházáról, részeivel Kolozsvárról, Szilágy-somlyóról és Nagyváradról Máramarossziget – Técső körzetébe szállították.⁴¹

Az 1. gépkocsizó dandár számára a magyar–szovjet határ mentén a Huszt – Máramarossziget – Száldobos – Felsőveresmart megindulási körletet jelölték ki.⁴²

Mivel a mozgósított állomány a dunántúli mozgósítási körzetekből ilyen rövid idő alatt nehezen érkezett be, elrendelték, hogy a 2. gépkocsizó és az 1. lovasdandár – tekintet nélkül az „M” feltöltöttségi szint elérésére – már június 30-án induljon meg a kijelölt körzetük elfoglalására. (Mondhatnám, a történelem megismétli önmagát – lásd délvidéki műveletek! A végrehajtó csapatok ismét időhátrányba kerültek, és mint már láthattuk ez nem épp a legjobb előjel e hadművelet megkezdéséhez – Szerző.)

1941. június 28-án a déli órákban a Rakovszky-csoport mintegy 70 km-es terepszakaszon a négy járható fővölgyben (Swica, Mizunka, Opar, Orawa) kezdte meg feladatát.⁴³ A dandár három zászlóalja nyomult előre.

A 25. határvadász-zászlóalj a Vereckei-hágón átkelve – kisebb tűzharc megvívása után – a délutáni órákra ért Klimiec területére és kiterjesztette a felderítést mintegy 10-15 km-es mélységbe. A keleti hadjárat során itt haltak hősi halált az első magyar katonák. Mivel a műút és a két oldalán a mellékterep műszaki zárral, aknával szerelt fatorlaszokkal és aknákkal volt lezárva, a VIII/2. utászsorozat és a zászlóalj utászsorozat megkezdte a műszaki zárrak eltávolítását.⁴⁴

Az 1. hegyi zászlóalj meglepetésszerű vállalkozásával sikeresen megakadályozta a Beszkid-alagút rombolását. Ennek a támadásnak az előkészítését a dandárparancsnok még június 25-én – a Beszkid-hágó szemrevételezésénél rendelte el – úgy, hogy egy nehézfegyverzettel megerősített fél századot rejtve előre rendelt a határra, és a tevékenységét – a robbantás végrehajtása – külön parancsra kellett végrehajtaniuk. Az oroszokat a vállalkozás teljesen meglepte, ellenállást nem fejtettek ki, és a robbantásra előkészített alagutat nem tudták felrobbantani.⁴⁵ Az így szabadabbá vált hágón a zászlóalj elővédje mintegy 6-8 km mélységbe bejutott az ellenséges területre, ahol támadása Oporecnél elakadt a szovjet védelemben.

A 10. határvadász és a 2. hegyi zászlóaljakat a Toronyai-hágón keresztül a Mizunka völgyében tervezték alkalmazni Viskov és Szvoboda elfoglalására. A 10. határvadász-zászlóalj előtt is visszavonult az ellenség. Azonban a Toronyai-hágónál telepített orosz érintőaknáknak⁴⁶ és műszaki zárrak, valamint a Viskovban hátrahagyott szovjet erők megakadályozták a kötelék nagyobb mélységbe történő betörését az első napon. A két zászlóalj a hágó mindkét oldalán éjszákázott.⁴⁷

Június 28-án a VIII. kerékpáros zászlóalj 90 km-es menet után elérte Csontos községet.⁴⁸ A dandár parancsnoka a zászlóaljat a hadtesttől kapott 8./I. kerékpáros géppuskás századdal és 2. gépkocsizó utászsorozat egy szakaszával erősítette meg, amelyek másnap az esti órákban Uzsokon csatlakoztak a kötelékhez.⁴⁹ Másnap folytatták a kétnapos

11. ábra. Gépkocsizó lövészek előrevonása Rába Botond típusú rajgépkocsikon (Fotó: Fortepan, 38973)

erős igénybevételű menetet és kikerkeztek Uzsok körletbe, ahol a német III. hadtestével felvett kapcsolat után felkészültek a 30-i közös támadás végrehajtására Sjangi Borinia irányba, illetve a dandár balszárnyának biztosítására.⁵⁰

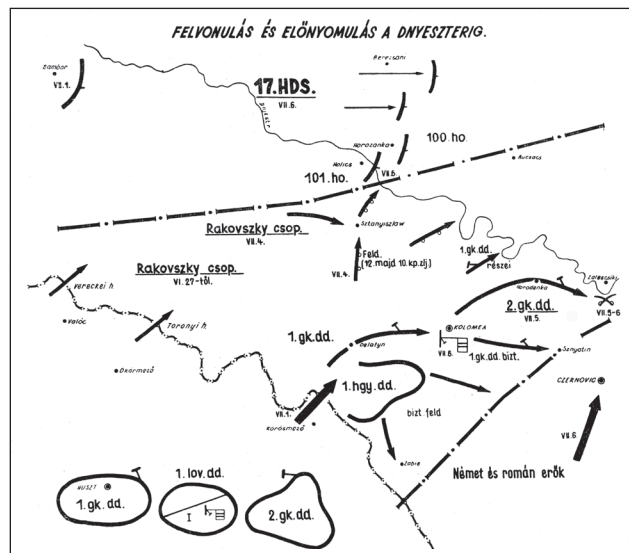
A nap végére a Rakovszky-csoport csapatai kijutottak Viskov – Lavocsne – Tuholka mélységbe.⁵¹

A Felkl-csoport előtt a szovjet csapatok továbbra is megszállva tartották állásaikat. Kőrösmezővel szemben 58 harcokcsit, 60 golyószórót és mintegy 1200 katonát figyeltek meg.⁵² Ez a helyzet a következő napon sem változott, de felderítőjárőrök és felderítőcsoportok a határon túlra való kiküldésével aktív felderítőtevékenységet folytatott és folytatta portyázó tevékenység végrehajtását a határ inenső oldalán is.

Június 29-én a Rakovszky-csoport támadó csapatai (25. határvadász és 1. hegyi zászlóaljak) folytatták előretörésüket, és kijutottak Huta – Szlavszkoje területére. Feladatuk az Orava völgyében Heilanstalt Hutát elfoglalása volt, amit a nap végére teljesítettek.

Aznap a 10. határvadász-zászlóalj is megindította támadását, de erős ellenállásba ütközött, ezért – a helyszínre érkező dandárparancsnok utasítására – védelembe ment át és a határvadászdandárnak alárendelt 24. tüzérsztyálból egy tüzér üteg megerősítést és parancsot kapott, hogy 30-ára zömmel érje el Tuhlát. Az osztály másik két ütegét az a 1. hegyi zászlóalj támogatására rendelte ki a parancsnok.

12. ábra. A Kárpát-csoport felvonulása és előrenyomulása a Dnyeszterig

13. ábra. Felderítő járőr rádión jelent
(Fotó: Fortepan 43870)

15. ábra. Csapatvonat menetben – Krupp Kfz. 70 Protze könnyű terepjáró gépkocsi utánfutóval (Fotó: Fortepan 38976)

A dandárparancsnok a dandártartalék 2. hegyi zászlóalj részére átkaroló manőver végrehajtását rendelte el, azonban az alakulat az összeköttetés (és a felderítés) hiányában mintegy kétezrednyi utóvéd keresztútjába futott. A dandár parancsnoka utasította a zászlóaljat védelembe való átmenetre és a felderítés minden irányban történő bevezetésére.

Az 1. hegyi zászlóalj az erős szovjet utóvéd miatt továbbra sem tudott Viszkovnál előrébb jutni.

A 25. határvasdász-zászlóalj előtt a szovjetek az összes hidat felrobbantották és sok műszaki zárat telepítettek, amiket járőrökkel és kisebb utóvédekkel biztosítottak, ezek erősen hátráltatták a csapat előrenyomulását. Mindezek ellenére a nap végére kiért a részére meghatározott Heilanstalt Hutára.⁵³

Június 29-én és 30-án a Felki-csoporttal szemben a védelemre berendezkedett szovjet kötelékek továbbra is megszállva tartották a védőállásaikat.⁵⁴

Június 30-án a 10. határvasdász-zászlóalj egy megerősített felderítőosztaggal ellenőrizte a Viszkovban lévő csapatok kivonásáról szóló járőrjelentéseket, azonban a terület továbbra is szovjet ellenőrzés alatt állt.

A 2. hegyi zászlóalj előosztagával, egy túlerőben lévő ellenséggel keveredett harcba, és a kiküldött járőrei egy-két ezrednyi szovjet erőt derítettek fel. Ezért a dandárparancsnokság a kiküldött erőket visszarendeltette.

Az 1. hegyi zászlóalj folytatta a harcot a hátrahagyott utóvédek és járőrök ellen és a nap végére elérte Tuhlát.

A 25. határvasdász-zászlóalj parancsnoka a hajnali órákban egy megerősített felderítőosztag kiküldését rendelte el az elővéd parancsnokának, a 1064 méteres Kijoviec ma-

gassági ponton keresztül az Opor és Orava összefolyásához. A parancsnok azonban az egész előosztaggal vonult előre a műút mentén. Kellő felderítés hiányában – az ellenség meglepése helyett – a szovjetek lepték meg a magyar köteléket azzal, hogy a mélységbe – Korosztovig – beengedték őket, majd minden oldalról tűz alá véve, ellentámadást indítottak és csaknem Heilanstalt Hutáig vetették őket vissza.⁶⁷ Itt állították meg a zászlóalj fő erői, mire a támadók visszavonultak eredeti állásaikba. A zászlóalj felderítése mindkét oldalról tüzet kapott és még azt sem lehetett így felderíteni, hogy hol van az ellenség védőállásának fő ellenállási vonala. Miután tisztázták, hogy a műutak mentén lévő településeket erősen védik és a Kijovics csúcs csak kisebb erőkkel van megszállva, jelentették a dandárnak. Július 1-re ez utóbbi felderítése lett a zászlóalj feladata. Ezzel az elhibázott feladatvégrehajtással a dandár nagyobb eredmény elérésétől esett el.⁵⁵ Az ilyen terepen való mozgás még nagyobb igénybevételt követel meg a felderítést végrehajtottól és tűztámogatást biztosítóktól.

Június 28-án a légierő parancsnoksága utasítására megalakult az 1. repülő dandárparancsnokság és kitelepült Beregszászra. Alárendeltségébe került a 4. bombázó ezred I. és II. osztálya, valamint az 1. távfelderítő-osztály. A vezetés szempontjából a dandár továbbra is a fővezérség közvetlen irányítása alá tartozott. Június 29-én – egy korábban szovjet gépek által végrehatott bombázóoszatra válaszul – a 3/5. bombázószázad és a 4/II. bombázóosztály 25 bombázógépe a 2/3. és a 2/4. vadászszázadok fedezete alatt támadást intéztek Sztrij vasúti csomópontja és reptere ellen. Ezzel egyidejűleg a VIII. és a X. közelfelderítő századok 17 WM-21 Sóllyom közelfelderítő repülőgéppel támadták a szovjet határmenti közvetlen katonai objektumait.⁵⁶ Ezzel a támadással le is zárult a légierő „hadászati alkalmazásának” időszaka.⁵⁷

14. ábra. Parancsnok és szűk törzse – terepmunka
(Fotó: Fortepan 42619)

A KÁRPÁT-CSOPORT MEGALKAKÍTÁSA, ÁLLOMÁNYA

A vezérkar főnöke 1941. június 29-én a Vkf 1217./M.1. Vkf-1941 számú intézkedésében elrendelte a Kárpát-csoport felállítását, parancsnokának a VIII. hadtest parancsnokát – Szombathelyi Ferenc altábornagyot – nevezte ki, egyben alárendeltségébe utalta az 1. gyorsadtestet, és a csoportosítást a vezérkarfőnök közvetlen alárendeltségébe vonta.⁵⁸

A csoport állományát a VIII. hadtest törzséből és annak közvetlen csapat- és vonatalakulataiból, a határőrizeti feladatokat ellátó 8. határvasdász és 1. hegyi dandárokból, valamint a mozgósított 1. gyorsadtest 1. és 2. gépkocsi-

2. táblázat. A Kárpát-csoport állománya 1941. június 30-án

A Kárpát-csoport állománya				Kárpát-csoport közvetlenek
Parancsnok: Szombathelyi Ferenc altábornagy Vezérkari főnök: alsókománai Álgya-Pap Zoltán vk. ezredes				
VIII. hadtest-parancsnokság	1. hegyi dandár Pk.: Felkl Jenő vezérőrnagy	8. határvadászdandár Pk.: Rakovszky György vezérőrnagy		IX., 16. kerékpáros zászlóalj I., II., IV. légvédelmi tüzérsztály, 10. ö. ágyú légvédelmi gépágyú üteg, 101. légi figyelő szolgálat, VIII. gépvontatású közepes tarackos tüzérsztály, VIII., IX. utászászlóalj 106., 107., 108. hadtáp zászlóalj, 102. vasútépítő zászlóalj, 101. gépkocsizó vonatosztály
Gyorshadtest Pk.: dálnoki Miklós Béla vezérőrnagy VKF: Zsedényi Zoltán vk. ezds.	3., 4. hegyi zászlóaljok, 2., 3., 11. és 26. határvadász-zászlóaljok, 1. hegyi tüzérsztály, V., VIII. és 105. légvédelmi tüzérsztály	10. és 25. határvadász-zászlóaljok 1. és 2. hegyi-zászlóaljok, 8. határvadász tüzérsztály, VIII. és 15. kerékpáros zászlóaljok, 24/II. tábori tüzérsztály, 1. lovas légvédelmi gépágyús tüzérsztály	1. lovasdandár Pk.: Vattay Antal altábornagy	hadtestközvetlenek VI., VII. kerékpáros zászlóalj, V. gépvontatású közepes tarackos tüzérsztály, V., gépvontatású légvédelmi tüzérsztály, VIII. gépvontatású légvédelmi tüzérsztály, 152. gépkocsizó utász-zászlóalj, híradózászlóalj, gyorshadtest híradószázad, 2. lovasdandár páncéloszászlóalj
	1. gépkocsizó dandár Pk.: Major Jenő vezérőrnagy	2. gépkocsizó dandár Pk.: Vörös János vezérőrnagy	3., 4., huszárezred, 13., 14., kerékpáros zászlóalj, 1. lovas tüzérsztály, 3. gépkocsizó könnyű tüzérsztály, 1. lovas dandár páncéloszászlóalj, egy légvédelmi gépágyú üteg, egy híradószázad, 1 gépkocsizó utászszázad, fogatolt és gépkocsizó vonatosztály.	
Repülőerők	VIII. közelfelderítő repülőszázad	X. közelfelderítő repülőszázad		
Támogató erők	1. repülődandár 101. páncélvonat-század			

16. ábra. Kierkezés a hegyekből. Puch GS 350 motorkerékpár és Csaba páncélgépkocsi az egyik gépkocsizó dandár felderítő-zászlóaljának állományából

zó, illetve 1. lovasdandárból hozták létre. Megerősítésként megkapták a 101. légvédelmi tüzérparancsnokságot és a zömével Délvidéken megszálló feladatokat ellátó 2. lovasdandár állományából a 15. és a 16. kerékpáros zászlóaljakat, illetve egyéb műszaki alakulatokat. A dandár 2. páncélos zászlóalját és az I. gépvontatású légvédelmi osztályát hadtestközvetlen alakulataként alárendelték a gyorsadtestnek.⁵⁹

A Kárpát-csoportnak az átcsoportosítást és a kijelölt körletekbe történő összevonást 1941. 06. 29-én 24 óráig be kellett fejeznie.⁶⁰ Ez gyakorlatilag „kisebb” hiányosságokkal megtörtént, de ez nem módosította a csoport hadműveleti alkalmazását.

A Rakovszky-csoport zöme ekkor már szovjet területen, a korábban leírtak szerint szorosan követte a kivont csapatokat, míg a Felkl-csoport továbbra is „farkasszemet nézett” a szovjet csapatokkal.

A gyorsadtestnek az előrevonáshoz a menetkészültséget 06. 28-án éjfélig kellett elérnie. A rendelkezésre álló szűk két nap nem volt elegendő a mozgósítás teljes befejezésére, így a dandárok 75-60%-os hadiállománnyal vonultak el.⁶¹

A gépjárművek vonatkozásában gondot jelentett, hogy egyes alakulatok már az új szervezési intézkedés alapján már átadták az előírt gépjárműmennyiséget, azonban a más alakulatok által biztosítandó gépjárműveket még nem kapták meg, épp a részleges mozgósításra hivatkozva. Egyes páncélos kötelékek az előírtnál kevesebb harckocsi-

17. ábra. Előrenyomulás a Dnyeszterhez

(Fotó: Fortepan 78546)

18. ábra. Az 1941. 10. 2-ig kialakult helyzet (Forrás: MKSZ)

val rendelkeztek a nagyszámú javításra váró technika miatt.

Június 30-ára a 2. gépkocsizó dandár egyes részeivel már kikerkezett a Tisza felső völgyébe. Az 5. gépkocsizó zászlóalj Volócnál, a 6. gépkocsizó zászlóalj és a 2/4. gépvontatású tarackos tüzérosztálya Munkácsnál voltak.⁶²

Az 1. lovasdandár egyes részeivel Nagybecskó környékén járt, de még nem fejezte be a csapatok felvonulását.⁶³ Az 1. hegyidandár befejezte felvonulását és felvette támadó csoportosítását.

Az 1. gépkocsizó dandár június 30-án megkezdte menetét Budapestről. A négy lépcsőben végrehatott, mintegy 250 km-es menet eredményeként éjféltre beérkezett Csap-Beregszász-Huszt területére.⁶⁴

A Kárpát-csoport parancsnoksága áttelepült Husztra, és 21 órától elérte a munkakészségét. A VII. közelfelderítő század és a gyorsadtest parancsnoksága Aknaszlatinára települt.⁶⁵

A hadműveletek támogatására a 101. számú páncélvont század beérkezett Csapra.⁶⁶

Június 30-án éjfélig a hadműveleti csoport elfoglalta a kijelölt megindulási körleteit.

A kapott parancs szerint a sikert kihasználva – együttműködve az 1. hegyi zászlóaljjal – folytatták előrenyomulásukat Szkoléra, felderítő járőreik pedig Tissovnyicánál és Korcsinnál a Sztrij folyó átjáróit birtokba vételére törtek előre.

A 2. hegyi zászlóalj járható út hiányában mozgásképtelenül vesztegelt Zarj és Szloboda között.

A nap végére a dandár bal szárnyán működő VIII. kerékpáros zászlóalj beérkezett Tuholovkára és másnapra pihe-

nőit rendelték el számukra. A jobb szárnyon Viskovnál a 10. határvadász-zászlóalj továbbra is harcban állt.

A dandár arcvonala így mintegy 70 km szélesen elnyúlva terült el Viskov és Szkole között. Az anyagi részek már felzárkóztak Volócra, így az összeköttetés hátrafelé is⁶⁸ biztosabb lett.

1941. július 1. – A KÁRPÁT-CSOPORT TÁMADÓ HADMŰVELETÉNEK MEGINDÍTÁSA

Június 30-án 13:30-kor Szombathelyi altábornagy kiadta a 41. sz. intézkedését a július 1-vel kezdődő támadásra, amely szerint a Kárpát-csoport feladata az volt, hogy a már rendelkezésére álló erővel Kőrösmező területéről támadjon azzal a céllal, hogy mielőbb elfoglalja Kolomija, Staniszlau területét.⁶⁹

A Kárpát-csoport az alárendelt csapatrészeivel összesen 3355 fő tiszttel, 89 760 fő legénységgel, 21 265 lóval, 3308 országos járművel és 5858 gépjárművel rendelkezett a hadműveletek megkezdésére.⁷⁰

Az altábornagy a támadás időpontját július 1-én 7 órára tűzte ki. Első lépcsőben az 1. hegyidandár támadt, őt követte a 2. gépkocsizó dandár. Az elgondolás szerint az 1. gépkocsizó dandár július 2-án, az 1. lovasdandár pedig július 4-én csatlakozott a támadáshoz. A 8. határvadász-dandár a Dolina–Kalus menetvonalon előrenyomulva, Sztaniszlaunál zárkózott fel a seregcsoporthoz és biztosította annak bal szárnyát.⁷¹

A Kárpát-csoport sávhatárai a jobb szárnyon Hrinava – Kuty – Melnica – Kamienec Podolszk, a bal szárnyon Uzsok – Szkole – Kalus – Bucsacs vonala.⁷²

Ezzel véglegesen megkezdődött a Magyar Királyi Honvédség részvétele a Szovjetunió elleni műveletekben.

Az akkori elképzelés szerint ez a gyors „villámháború”-hoz való csatlakozás egy esetlegesen jó politikai pozícióval kecsegtetett. Csak nagyon kevés magyar politikus és még annál is kevesebb katona ismerte fel akkor, hogy ez a háború sok veszélyt rejt magában és nem a magyar érdeket szolgálja. Ez a későbbi esztendőket bizonyították, de akkora már nem volt kiszállási lehetőség ebből a politikai hajóból.

JEGYZETEK

- 37 Helgert Imre, Vass Jenő Sándor (szerk.): A Hazáért. A Magyar Honvédség múltja és jelene 1848–2004. 2006, Szaktudás Kiadó Ház, 213. o.
- 38 Andaházi Szeghy Viktor: A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június – december), Belvedere Kiadó, Szeged, 2016, 34. o.
- 39 Helgert Imre, Vass Jenő Sándor (szerk.): A Hazáért. A Magyar Honvédség múltja és jelene 1848–2004. 2006, Szaktudás Kiadó Ház, 213. o.
- 40 HIM HL TGY 2721, A m. kir. Honvédség a 2. világháborúban. Összeállította: Kálmán Dániel. Miskolc, 1971–74, 67. o.
- 41 Uo. 67. o.
- 42 Uo. 66. o.
- 43 A 8. határvadász dandár hadműveletei 1941. június 28–július 9., Magyar Katonai Szemle, 1942. 1. sz. 4. o. (Kontz Sándor szds.)
- 44 HIM HL TGY 2721, A m. kir. Honvédség a 2. világháborúban. Összeállította: Kálmán Dániel. Miskolc, 1971–74, 69–70. o., továbbá: A 8. határvadász dandár hadműveletei 1941. június 28–július 9., Magyar Katonai Szemle, 1942. 1. sz. 6. o.
- 45 A 8. határvadász dandár hadműveletei (1941. június 28–július 9.), Magyar Katonai Szemle, 1942. 1. sz. 1. o.
- 46 Krämer Emil: Orosz aknaanyag, Magyar Katonai Szemle 1941. XI. évf. IV. évn. 160. o.
- 47 Andaházi Szeghy Viktor: A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június–december), Belvedere Kiadó, Szeged, 2016, 37. o.
- 48 Uo. 37. o.
- 49 A 8. határvadász dandár hadműveletei (1941. június 28–július 9.), Magyar Katonai Szemle, 1942. 1. sz. 8. o.
- 50 HIM HL TGY 2721, A m. kir. Honvédség a 2. világháborúban. Összeállította: Kálmán Dániel. Miskolc, 1971–74, 69–70. o.
- 51 Dr. Csima János: Adalékok a Horthy-hadsereg szervezetének és háborús tevékenységének tanulmányozásához (1938–1945). 83. o.
- 52 Andaházi Szeghy Viktor: A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június – december), Belvedere Kiadó, Szeged, 2016, 37. o.
- 53 A 8. határvadász dandár hadműveletei (1941. június 28 – július 9.), Magyar Katonai Szemle, 1942. 1. sz. 10–11. o. (Kontz Sándor szds.)
- 54 Andaházi Szeghy Viktor: A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június – december), Belvedere Kiadó, Szeged, 2016, 37. o.

- 55 A 8. határvadász dandár hadműveletei (1941. június 28–július 9.), Magyar Katonai Szemle, 1942. 1. sz. 12. o.
- 56 M. Szabó Miklós: A Magyar Királyi Honvéd Légierő a második világháborúban, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1987, 76. o.
- 57 Uo. 77. o.
- 58 A Kárpát-csoportot 1938. március 15–24. között egyszer már felállították a Kárpátalja visszacsatolásával kapcsolatos műveletek végrehajtására és akkor is Szombathelyi tábornok volt az ideiglenes kötelék parancsnoka. – Andaházi Szeghy Viktor: A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június – december), Belvedere Kiadó, Szeged, 2016, 39–40. o.
- 59 Uo. 40. o.
- 60 HIM HL TGY 2721, A m. kir. Honvédség a 2. világháborúban. Összeállította: dr. Kálmán Dániel. Miskolc, 1971–74, 67. o.
- 61 Várhalmi Iván: A m. kir. honvédség erőfeszítése a gépesítés területén 1920-tól–1941. 06-ig. A Kárpát-csoport, majd az I. gyorshadtest hadműveletei a Szovjetunióban 1941-ben, 2012, 78. o.
- 62 Andaházi Szeghy Viktor: A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban (1941. június – december), Belvedere Kiadó, Szeged, 2016, 39. o.
- 63 Uo. 39. o.
- 64 Uo. 45. o.
- 65 Uo. 45. o.
- 66 Uo. 45. o.
- 67 HIM HL TGY 2721, A m. kir. Honvédség a 2. világháborúban. Összeállította: dr. Kálmán Dániel. Miskolc, 1971–74, 70. o.
- 68 Uo. 70. o.
- 69 Várhalmi Iván: A m. kir. honvédség erőfeszítése a gépesítés területén 1920-tól–1941. 06-ig. A Kárpát-csoport, majd az I. gyorshadtest hadműveletei a Szovjetunióban 1941-ben, 2012, 78. o.
- 70 Az 1939. évre vonatkozó statisztikai adatok szerint ebben az időszakban Magyarország a visszacsatolt területekkel együtt 47 276 darab gépjárművel rendelkezett. – Andaházi Szeghy Viktor: A magyar királyi honvédség részvétele a Szovjetunió elleni támadásban 1941. június – december, Belvedere, Szeged, 2016, 40. o.
- 71 HIM HL TGY 2721, A m. kir. Honvédség a 2. világháborúban. Összeállította: dr. Kálmán Dániel. Miskolc, 1971–74, 73. o.
- 72 Uo. 91. o.

(A forrás nélküli képek a szerző gyűjteményéből.)